

Цетиње, 26. фебруара

Младотурцима ушло море у главу и налазе, да је и њихова будућност на води. На врат на нос поручују убојне лађе. На Бојани су већ јачи од Енглеске, само док им стигну поручени монитори. Још кад би им се све убојне замисли, које их распињу, претвориле у дредноте, били би за дан и ноћ најача поморска сила на свијету.

Ваљда ће и то кадгод бити. Као зашто хиљаду и једна ноћ не би могла постати приповијетка од хиљаду и двије ноћи!

Но да оставимо то приповиједачима. Нас интересује више садашњост, но турска будућност. Потпуно смо равнодушни шта ће Турска чинити са својим убојним лађама на мору. Све једно нам је, хоће ли их употријебити да се брани, или да напада, или најзад да сели царство у Брусу.

Вјероваћемо и да јој се више неће догодити што јој се догодило кад је испратила једног од својих славних адмирала с ескадром на Малту. Онда су друга времена била, времена кад су и острва узимала одсуства и тумарнула у свијет. Добри адмирал је лутао и лутао, тражио и тражио Малту, па

кад је видио да је нема, а угљен на лађи почео да нестаје, пожурио се натраг, и стигнувши под Цариград испалио је 21 топ у знак поздрава и послао је рапорт: Малта јок!

Али томе су тадања времена била крива. Сад вјерујемо да ће не само наћи Малту, него и њену сјенку на дну морском.

Нека у осталоме мисле о томе они, који имају разлога још сад да стрепе од поморске силе турске. За нас је важнија Бојана и на њој нови турски монитори, које је поручила.

Занима нас то и питамо се, на што ти монитори? Да се тичу Црне Горе то је јасно, али у какав додир можемо доћи ми с мониторима, и ови с Дурмитором, или албанским планинама? Да им није когод, куку нама, открио тајну, да Црна Гора код Плавнице гради дредноте за Скадарско језеро?

Ако ли је то, онда разумијемо. Али опет, чини нам се, да би Турска у рату с нама, који не дао Бог да се завргне, прије побједила Црну Гору багерима, но мониторима. Јер багери би ишчистили Бојану, регулисали би утоку Дрима, и тим би се исушило Скадарско блато, које је и нама и Турској излишно. Од часа би Црна Гора положила оружје и пришла да се с Турцима ижљуби. Ако је дакле до побједи, то брже боље нека опозову поручбину монитора, па нека закажу багере.

Но није само то што нас у овај мах занима. Много нас интересује и други један факт, да је из Цариграда послата војна комисија да око Скадра проучи терен и обиље-

жи мјеста, гдје ће се подизати утврђења. Кад се обиљеже мјеста, отпочеће се одмах с радовима. И тако Црна Гора добија око свога појаса са турске стране не само убојне мониторе, него и утврђења.

Како смо неукли, могли бисмо мислити да је то због неповјерења, које Турци према нама осјећају, а и да послужи у рату, који цариградске ефендије називу да може наступити, зато ћемо почекати да нам младотурски органи јавности објасне, да то не значи ни неповјерење ни рат, па чак ни изазивање, него да све то чине само зато, да би и са своје стране допринијели колико могу, да се свјетски мир утврди. Ето зато су само та утврђења. Наравно ми ћемо у то одмах вјеровати, па и са своје стране учинити све што треба да их у тој похвалној намјери њиховој подупремо.

Него, чини нам се, могли бисмо ми и Турци постићи што желимо мало јефтиније. Онамо багери, а овамо нешто мало добро воље према српскоме живљу који је под Турском, чија ни народност чак није призната, па послуже и нешто мало више обзира према недољивој потреби Црне Горе, да дође до железничке везе са Турском и Србијом, а преко ових и с Румунијом и Русијом, учинило би за мир несравњено више него утврђења и скупа наоружања. Ни једна побједа на бојну пољу није тако коначна, без злих пошљедица које изазивају нове борбе, нова утврђења и наоружања, као кад се са мало памети и жртава задовоље оне потребе, које, незадовољење, стварају злу крв и стално раде на томе да се извојује силом оно што не може да се добије милом. Црна је Гора у таким приликама. Њене су прилике такве да мора ма по коју цијену задобити више услова за живот но што их сад има. Ти услови нијесу неизводљиви на миран и јефтин начин. Исусење Скадарског блата, железничка веза, признање српске народности, пећска патријаршија — све су то услови које Турска може испунити а да себи ништа не нашкоди, и да је ништа више не кошта од наоружања, утврђења и ратовања.

Све и кад би побједила, опет би остало на старом, јер би Црна Гора и опет захтијевала што захтијева и опет би дошло до рата. И тако све даље док се најзад не би снабјела са бољим условима за свој опстанак, и за опстанак српскога народа који је под Турском. Нека се нико не вара да би с побјеђеном Црном Гором нестали узроци даљим сукобима. Исто тако нека се нико не вара у пошљедицама, које би између Турске и Црне Горе наступиле, ако би своје односе регулисали мирно и праведно.

Зато, чини нам се, нећемо погријешити ако кажемо, да ће Младотурци боље учинити да утврђују пријатељство с Црном Гором, но Скадар и границу противу ње. Оно нас сигурно и јефтино побјеђује, ово друго никада.

Слози је одзвонило!

— Ситуација у босанском сабору —

До скоро је у босанско-херцеговачком сабору било споразума међу већим дијелом посланика саборских, а особито између Срба православних и католика. Дебата о поштанским штедионицама пореметила је ту заједницу и сав споразуман рад међу њима покварила. Као што је познато и православни и католички посланици били су се споразумјели, да у сабору осуде рад босанске владе, што је на штету сабора путем наредба хтјела да регулише питање о поштанским штедионицама. Али кад се та њихова замисао требала да приведе у дјело, напредни католици, напустише ово становиште и приступише влади. То је довело до расцјеп, а тиме уједно иступише једни противу других. Док Срби осталоше дошљедни, католици и муслимани приступише влади и тако између њих дође до отвореног расцјеп. Срби се према влади ставише у отворену опозицију, док јој католици и муслимани приступише.

Позната је ствар, да је раније између православних и муслимана у Босни и Херцеговини постојала заједница, по којој су заједнички поступали у свима јавним пословима. Али та заједница није дуго трајала. Међу њима је била унесена јабука заваде: ријешењем аграрног питања. Православни су били за то, да се то питање коренито ријешити т.ј. да се изврши обавезни откуп кметова, док су муслимани били томе противни и тражили да буде факултативни откуп. То је православне и муслимане у почетку удалило, а доцније и сасвијем раздијелило.

Послије тога настао је споразум између православних Срба и католика, али се и он сада распао, пошто су католици нашли за боље да су уз владу и да на тај начин могу боље да извојују своје државоправне тежње. Католици су сада успјели да за се придобију и муслимане и да са њима створе пакт, газећи и једни и други до-скорашња своја обећања. Католици ће за љубав муслимана и заједнице са њима напустити своје захтјеве о обавезном откупу кметова и своје обавезе према бирачима само да би муслимани олустили од аутономије Босне и Херцеговине. Муслимани само да би одржали своје привилеговане положаје према кметовима и да би очували своје класне интересе у накнаду за то одрећи ће се од својих обећања ранијих, па и од аутономије.

Тако ће и једни и други, и муслимани и католици, створити пакт, који ће бити искључиво основан на међусобним спекулацијама, газећи своје обавезе и начела.

Тиме ће сама земља мало што добити. На прво мјесто корист ће извући влада, а затим аге и бегови, који у сабору не заступају интересе народне, него лично своје.

Што се Срба православних тиче, они су се већ изјаснили, да ће ступити у опозицију и тешко да ће ишта бити од какве заједнице са другима. Они ће остати усамљени.

Из тога је јасно шта ће шљедовати.

Срби православни биће на једној страни, а католици и муслимани на другој. И ако су православни и муслимани колико до јуче имали заједнички програм рада, и ако су православни са католицима били у пакту, они ће се подијелити у два непријатељска табора. А аграрно питање биће увијек ту око кога ће се борба међу њима водити.

Жалосно је што је до тога дошло и што ће све ово имати врло рђавих пошљедица, али врло мало је изгледа, да ће се ова тешка ситуација моћи избјећи и несугласице изгладити.

Борба, која ће се повести у сабору између православних Срба и католика и муслимана, пренијеће се и у народ, а то ће бити од врло кобних пошљедица по будућност и напредак ове земље. Снаге ће се трошити у тој међусобној борби и сва ће пажња бити на њу сконцентрисана, док ће страдати битни интереси земље и народа.

Зато се с правом мора рачунати на политичаре у земљи, да овоме стану на пут и још док је расцјеп у зачетку отклоне опасност. Ситуација је тешка, али ће она бити још тежа кад се пренесе и у народ и кад ова борба из сабора пређе у широке народне слојеве.

Од расцјеп до непријатељства

— Срби православни и муслимани —

Као што гласе извјештаји из босанско-херцеговачког сабора, између Срба православних и муслимана не само да је до сукоба и расцјеп, него се отворило и непријатељство — нетрпељивост тако, да се више не могу гледати. Нема сједнице, а да не устану једни противу других и да се не закрве.

Узме ли се да се читају органи једне и друге организације, наћи ће се и у једном и другом листу пуно грљња и клевета једних противу других.

А колико до јуче су се братимили и једни у друге клели!

Све је то пошљедица сукоба њиховог око аграрног питања.

Оно их је закрвило и довело послје оне лијене слоге и споразумног братског рада до непријатељства, коме, изгледа, границе неће бити.

А могло је, да и то питање пребрине као и сва остала друга у споразуму и миру. Могло је, али то нијесу хтјели муслимани.

Да је кривица до муслимана за то, признају и сами напредни муслимани.

Расправљајући о томе ко је крив расцјепу између муслимана и православних, органи муслиманске демократије, „Samourgava“ овако вели:

Поводом писма Хуседе Ђушића, у кратко смо обавијестили како су текли преговори између муслиман-

ских и православних делегата у ствари аграрног питања и утврдили смо, да су за непостигнуће тога споразума криви муслимани. Да би смо тај факат потпуно документирали, доносимо вјеран извјештај о овој ствари, који смо добили од стране лица, којем је ова ствар потпуно позната. Према томе извјештају ствар је текла овако:

Срби православни хтјели су постићи у аграрном питању споразум са свима саборским групама. Природно је, да су се покушали преко појединих посланика ставити у додир с муслиманским клубом најприје као са старим савезницима и као најзаинтересованијом странком. Муслимани су први ставили предлог, да се састану изасланици оба клуба. То су православни олмахакептовали. На одређени састанак од пет муслиманских изасланика дошла су само двојица и изјавили су — да неће без католика улазити у преговоре. Православни посланици су се том изјавом изненадили, али — пристали су.

То је било летос. Јесенас су почети неки преговори поново. Преговори су били упућени добрим путем. Изгледало је, да ће доћи до споразума. Већ су биле направљене и писмене пунктације споразума, кад изасланици муслимански почеше изостајати иза сједница. Одређени сазивач сједница — један Србин православни — позивао је узалуд три пута изасебице. Ови преговори су били проглашени тајним. Међутим Срби православни сазнали су током преговора, да су неки католички заступници о детаљима потпуно обавијештени, премада је с ојне стране постојала намјера, да се они тек иза споразума позову у заједничко коло. Од Срба православних није им нико казао.

За неколико дана Срби су видјели у сабору покушаје католика, Шерифа и компаније, да се „скрши српска хегемонија“ како ови веле. Одговор је на то био предлог Стојановића и другова.

Сад је за сваког јасно — на чијој страни лежи кривња за садање стање.

Обе све изнесене тврдње су потпуно истините и ако се „Мусавату“ буде чинило, да нијесу довољно документоване, ми смо у стању пружити још доказа за то и изнијети имена свих изасланика на овим преговорима.

ПОДЛИСТАК

Нашао благо

— Р. М. Чуић —

(Наставак)

Наједанпут она сатиу снагом, као да се оскубе од каквог рабодјика, диже се и одлучно корачаше низ брџе право пут кућице Мишково. Лице јој изгледаше мало тужно, али из очију могао се је читати одлучност и неко непоколебљиво рјешење, од ког неће лако одустати.

Мишко бјеше сам у кући и тесаше нешто: кад она уђе, побочи теслицу, а извуче између лусека трупчицу, на којој тесаше, те јој је додаде да сједи на њу, јер немаше никакве столице. Крстиња се запреће од помисли на коју се бјеше одважила, као лопов кад се увати на дједу и чисто не умјаше сјести на трупчицу, на стаде да прикуља хаљину око себе. Ал' опет је нешто нукваше пазу-тра, искрај срца, које јој силно лупаше.

— Ти све понешто брдарин, Мишко? отпоче Крстиња.

— Шта бих друго и радио, не могу ни тако на крај изаћи! Одава се Мишко.

— А имаш ли важијег посла?

— На ово је за ме врло важно.

— А ја имам пуно пречег.

— Шта? да чујем?

— Мене дази у престолницу!...

— На нек је ерешно!

— Ва ти тако хладно, равнодушно?!

То доказује да муслиманима и није било до споразума ради њихових личних интереса, који су им пречи били од општег добра.

Избори у Румунији

Неколико је дана како се изборна борба разбуктала у Румунији и како су настали избори посланика. И док влада стоји на једној страни сасвијем усамљена, дотле су се њени противници на многим мјестима удружили само да би удруженом снагом онемогућили изборе владиних кандидата.

Како је од стране владиних противника поведена жива агитација којом се изборна борба знатно заоштрила, то је влада Карпова изашла пред бираче са нарочитим прогласом, који уједно садржи и њен програм.

Тим прогласом влада обећава само специјалне реформе, „које су потребније Румунији од политичких“. Али, начин на који она мисли извести те реформе није довољно јасно изложен. Она обећава да ће радничком свијету дати нову организацију, која ће штитити радничка права од њихових господара али не доводећи у питање права ових. Прије свега, обећава им се помоћ у болести, старости или кад се онеспособе. Тога ради основаће се касе за узајамно потпомагање; у те касе ће улагати радници и послодавци, па ће и сама држава припомоћи њиховом оснивању. У погледу питања о поправљању тешке судбине сељака, влада обећава да ће подржати оне социјалне реформе које су завели либерали и које су се показале као корисне, а измијенити оне од којих су сељаци имали штете. Тако, вели се у владином прогласу, земљорадничке касе не треба да купују земље у име сељака и да задржавају право управљања над њима, већ треба сељацима дати земљу у потпуно сопственост. Зато ће држава откупљивати земље и продавати их сељацима. На тај начин ће, према владином обећању, око четири стотине хиљада хектара земље добити сељаци. Једним специјалним законом ће се потпомагати стварање мањих сељачких имања, и она ће се ослобођавати пореза. Тако ће се, вели владин проглас, створити један нов ред који ће бити снага државна.

— А да шта?!...
— И теби је право?!
— А шта ће ми бити криво?!
— Хеј?... хеј!... Крстиња дубоко уздахну, гледајући петренимаце пут Мишка. Мишко се замисли, непаваше чието што да одговори, бјеше у великој двоумици. Наједанпут му се покрену неко давашње осјећање, прелети му за часак кроз мозак, као варица, пеко чувство, које га опомену на некадашњи њин разговор, али он не смјаше о њему да води рачуна, да га узме у обзир сад, кад га она просто на њ' подејети и изава.
— То је било кад смо дјеча били! — промисли у себи.
— Знам ли, што си ми обећао?! про-
дужи Крстиња.
— Не знам, а шта?!
— Да ћеш ме узети! — Одејече Крстиња, као мачем.
Мишко је погледа озбиљно; она не сви-
даше очију с њега, којима затражаваше хитар
и повољан одговор.
— О томе је зборити и мислити, исто
што и суше ватати у решето! рече Мишко.
— Али кад ја нећу у престолницу живи?!
— Ко те за то пита? ти мораш!
— Не морам! ако не ћеш ти ријека је
близу...
— Мишко се трже, крв му појури уз
лице, нешто га нециу у срцу и живо зашита:
— Збиља? Једи негашито?
— Јест, тако ми очју, живога, младо-
дости — свега!...

Друго питање које се истиче у владином прогласу, то је поку-
пљивање живота. У томе погледу
влада обећава да ће учинити оно
што је могућно: смањити жељез-
ничку тарифу и порезе на неоп-
ходно потребне предмете, а с дру-
ге стране повећаће и плате малих
чиновника.

Поред тога, нова влада вели, да
ће се старати за разврјање трго-
вине и индустрије, стварајући јој
боље путове и указујући јој др-
жавну заштиту.

Најзад, „да би се администрација
отргла од најштетнијег утицаја пар-
тиског“, влада предвиђа извјесну
административну децентрализацију.
Стварањем великих административ-
них центрова, вели се на крају
прогласа, који ће имати моћну ин-
дивидуалност, даће се окрузима
онај јачи живот, живот за којим је
тежио и сам уставотворац кад је
предвиђао административну децен-
трализацију.

То су опште црте примамљивог
изборног прогласа Карпове владе.
Да ли ће она са њим успјети да
добие већину, то је питање на које
ће се добити одговор 26. овог мје-
сеца кад ће се свршити избори. Све
што се сад може рећи, јесте то, да
је влада добила на накнадним из-
борима неке општине које до сада
није имала. Али поред тога стоји
факт, да су се владини противници
либерали и конзервативци демократи,
удружили на многим мјестима,
што ће влади знатно сметати, јер
ће онемогућити да продре њен
кандидат.

Мисли

Казна застрашава, али не поправља.
Зло се искорењава само тако ако се
у клици убије.
Рањено тијело лако се исцјељује, али
не рањена душа.
За оцјену једнога човјека најмјеродав-
нији су његови поступци.
Међу Србима највише се пропагира рад
за народ, док је до сада најмање ура-
ђено за њега.
Више се Богу угађа добрим делима
него свима постовима и молитвама.
Атенста није само онај који не вјерује
у Бога, него је још гори онај који вје-
рује да постоји, а сједи скрштених руку.
Није довољно вјеровати у Бога него
треба шљедити му. Валси

II.

Непод густо-обрастог брда Висиледа, које
се наднијело изнад самог села, избија извор
хладне воде, ког су Турци још у баба-
зман лијепо направили све од тесаног ка-
мена, а како је био то једили извор у свој
околини, то су се њим служила сва околна села.
Право к њему вјаше врло замишљено Ми-
шко Чауновић, и ако бјеше око једанајест
сати ноћи, да уголи жестоку жеђ, која га
силно мораше од тешке бриге, коју осјећаше
као да носи оловно бреме на леђима, те да
одвојен од свијета, који већ бјеше давно
око свео од тешког свакодневног рада, на
тенани размисли о свом јаду. Мјесец је сјао
скоро као дан, прожетни повјетарац тихо је
ћарљао, разносићи мирис разног цвијећа из
шуме, у којој се јасно чујаше »кврц-укање«
високог дрвећа, на тарући се једно о другоме
услед поћника (вјетра). На густе траве, коју
неизлостиво газаше погама, избијаше влажан
мирис: пренелице из јаре озвијаше, као да
очекиваху једна другу, те редом пућурућа-
ху; пољски цврци сложили као уз диле-
цир! цир! цир!... а славуј све крушише са
својом гануљивом пјесмом. Сва околна из-
гледаше мирна, тиха и спокојна. Једини
Мишко горко туговаше и љуто се мучаше:
јер одводе његову Крљачу, а он да јој не
може ништа помоћи, и ако јој је вјеру за-
дао. Колико се бјеше запло не осјети звјер-
ку, која протрча испред њега равнином, док
поче да у дивљем трку лопи суво гране
кроза шуму.

Хроника

Велики дерт. Некога доброг јунака
у „Србобрану“ спашао велики дерт, што
се на Цетињу приредио и један маскен-
бал. Ко зна какве су га муке раздирале
кад је морао позвати у помоћ све јуна-
ке „Горскога Вијенца“, а нарочито Ман-
душића Вука. Мало што се Црна Гора
усудила да се прогласи Краљевином, што
је Српству грдне штете нанјело, него
ето сад још и маскен-бал. Још ако тако
потраје, може стећи и своје умјетнике,
приређивати концерте, изложбе слика, па
стећи чак и оперу, а то не само што би
згранауло оне добре Србе око „Србо-
брана“, него и Пашичеве Пијемонтезе у
Биограду, и онда од Српства неће остати
просто ништа. Све треба у Црној Гори
да остане како је оставио Мандушић Вук.
Ни корака напријед!

А у Загребу, у Биограду и по свима
другим градовима ван Црне Горе смиу
браћа Срби приређивати не само маскен
балове, него и лудачке вечери; то не
шкоди ни њима, ни Српству; а чим се
на Цетињу ма колико пође њиховим до-
брим примјером, одмах то не ваља и све
патриотске мачке почну на њу да дрече.
А зар би смо се звали Срби, кад не би
смо били овако пакосни?

Српство

Расцјеп српских посланика. Између
српских посланика у босанско-херцего-
вачком сабору дошло је до расцјена.
Овај је расцјеп потекао отуда што
су многи посланици били незадовољни
са држањем српског посланичког клуба.
Држали су, да клуб није у довољној
мјери енергичан и да према влади зау-
зима помірљиво држање. Како нијесу
успјели, да утичу на клуб да буде енер-
гичнији и да сасвијем ступи у опозицију,
иступили су из клуба. До сада је објав-
љено да су иступили посланици Петар
Кочић, Симо Ераковић, д-р Живко Ње-
жић и д-р Јован Божић. Држи се, да ће
и други многи иступити и образовати
засебни клуб.

Нови орден у Србији. На икарту но-
вог ордена, који ће се под именом Срп-
ска Круна увести у Србији на мјесто
Таковског Ордена, већ се у Биограду
ради. Држи се, да ће овај нови орден
бити у виду црвеног крста са златним
крунама између кракова, а да ће на врху
бити круна Цара Душана са мачевима.

Музеј српских земаља. Управа музеја
српских земаља у Биограду ради на то-
ме да подигне нарочиту зграду, у којој
ће музеј бити смештен. Та ће зграда
бити подигнута на Ташмајдану.

Словенство

Два пољска јубилеја. Идуће године
прославиће се у Пољској два књижевна
јубилеја. Један ће бити тристогодишњица
смрти пољскога проповједника и говор-
ника Пиотра Скорле, а други стогодиш-
њица рођења великог пјесника Зигмунта

— Могао сам ја без овога — мишљења
у себи — ја, нуки сиромаш, без ниђе ни-
шта, да шптем кћер војводе Њовица! ха!
ха! ха!... Лијепо сам добио!... О, да чудна
сметешака!... Могах лијепо презимити у оној
крвињари, и ако не бјеше бољна каква, ала
сад и она би ваљала! хахаха!...

Мишко се већ бјеше близу примачао из-
вору и од тешке бриге не примјети како
се нека црна сјенка миче испред самог
чешме.

— Ух, како ми запрјети: »свако ћу ти
ребро претући, нипоговоћу мртви, ако се
икад више поможаш ове!...« Превејутра
је одводе... да... то јест, данас је четвртак,
онда у пећеву сватови по њу! А ја? ни да
мрднем!... Али како? што ћу? Помоћан сам!...
— и сјде.

На чешми певе дупну о води и Мишко
погледа тамо и јасно угледа човјечију прилику.
— Ха! да није она?!... о, како сам луд! —
она? а она не смјеи ни преко прага! Не
лудуј бар сад сметени Мишко! прошла су она
времена кад бијасмо слободни и смијасмо
заједно на извору, и на ледини и у шуми...

У томе се јасно зачу падање камења од
чешме, гдје луна о води. Он се диже и приђе
ближе извору. Пред њом стајаше лудела
прилика.

— Ко си? викну Мишко, па поче да
загледа, али не могаше разабрати, да ли је
мушка или женска прилика.

— Ко си? говори! полови Мишко тихим
гласом.

Кросинског. Краковска академија наука прославиће оба јубилеја тиме што ће издати нарочите споменнице о јубиларима.

Рускиња у Италији. Руска оперска пјевачица Марија Мошчинска дуже вријеме гостовала је у Трсту у опери позоришта Верди, гдје је постигла врло лијеп успех. То је и учинило да је ангажована за миланско позориште, гдје ће ступити први пут у новој Пуфинијевој опери „Девојка са далеког запада“, у којој ће играти насловну улогу.

Пут Руса по Балкану. У Кијеву је организован велики одбор, који ради на томе да што већи број Руса посети на лето балканске земље. До сада су се пријавили већ многи студенти, чиновници, трговци, официри и други грађани. Они ће прво посетити Бугарску и обићи сва она мјеста на којима су се Руси борили за ослобођење Бугарске. На Шинки и Плевни приредиће и помене палим борцима. Из Бугарске ће Дунавом доћи у Србију, а отади ће у Македонију а из Солуна у Грчку. Из Атине ће стићи у Цариград и онда морем вратити се у Русију.

Загребачко позориште у Далмацији. Опера загребачког позоришта и ове ће године посетити Далмацију. Она долази почетком априла у Дубровник и послје шест претстава отићиће у Сплит.

Највећа висина и дубина на земљи

Француски један часопис саставио је попис оних брегова, који су се најтежачки о славу највеће висине.

Учењаци су кроз дуго времена били освједочени да је највиша тачка на земљи Пик Tenerиф, вулкан који је већ тисуће година мртав био и који је тек недавно опет почео радити. Овај Пик, који лежи на једном од канарских отока и тако контрастира од једноличне површине океана, да се може опасити већ из огромне удаљености. Попут огромног дијавла чини се да је овај бријег израстао из мора. Тако га држаше дуго и дуго за највиши бријег на земљи премда је висок само 3810 метара.

Касније је запала ова слава Чимборасу, брду у јужно-америчким Андама. Чимборасо је скоро два пута тако висок као Пик Tenerифа: 6700 метара.

Но од када се могу земаљски висови мјерити математичном тачношћу истиснут је и Чимборасо за свог пријестолу и сада владају Хималаји. Највиши врх ових гора је Гаурисанкар са 8840 метара, но има још пуно врхунаца у Хималајима, који су скоро тако високи.

Ове висине надмашују опет скоро за двоструко европске врхунце, јер Монте-Бланк има 4810 метара.

Даље иде ред брда по висини: Први је, како рекосмо Гаурисанкар, други је Сура-та у Перу на Андама 7900 м, трећи иза њега иду више врхунаца у Андима све до Чимбораса. На трећем је реду Африка са својим врхунцима и то Килиманджаро са 5860 м. и Кенна са 5484 м. Оба су брда на абисинској висоравни. На четвртном је мјесту Кавказ са Елбрусом 5566 м. и

— Говори, говори, ај ми срце не мори!.. зачу се мушки, храпави и глуми глас, отежући, као да пјева.

Мишко стојаше правцем уз њега.

— Мишко! дошмо... како ти Крете... хахаха! брв делмо!... зачу се опет пјевајући глас.

— Шутити, будало, слава те... а што то разваљујеш?! рече Мишко осорно пут њега, пошто га познаде.

— Ој, Тодоре, Тодоре, ћерај козе на море јер је баба погала убиће те... продужаваше у пола гласно сузуду Мргуд, кога су сви сматрали у селу да умије нешто прорећи и предкавати. То је било једно својко момче био је здрав до осамнаесте године, тада пошао негдје тамо у Магарску у радио на путовима но отуд је дошао у пола луд, и непрестано је буљавио о новцима, ваљда му неко украо јадну зараду и полулно. И од тада имао је страст да тражи закопано благо, прекошао је голкико старих гробова и развадио многе гробове у којима је народ вјеровало да има закопано благо. И свак је вјеровало да га је он и нашао у неком лонцу.

— Ево, ево... Мишко, не вичи, ту је казан блага! — и пружи руку пут разваљене чешме. Мишко збљва угледа на велику жалост чешму разваљену до темеља и више ништа.

— А гдје ти је благо?

— Пошто сам дома три лонца, све златна новца!..

— Тешко га теби од сељана, а особито од војводе!

Арапат 5356 м. Онда дође Монте-Бланк, а за њим Нетхоу у Пиринејима са 3906 м. Сал тек дође Пик Tenerифа.

Да видимо како је са дубинама. Океански понори су свакоко много дубљи него што су брда висока. Гласовита дубина код оточја Танго у Полинезији има скоро 10 километара. Тачним мјерењем је установљена је дубина од 9427 м. Над сјеверном обалом Аустралије има такођер великих дубина тако код Халенгера 8372. Тускарора северо од Јапана има 8510. У океану има огроман број дубина од 6500—5500 м. Близу Антила су двије дубине од 8300 м.

Из Народа

Из Бара пишу нам:

Овадшње пјевачко друштво „Братимство“ у назад неколико дана у своме здању у Ст. Бару приредило је забаву са играчком.

Први концертни дио исте изведен је на задовољство присутних, тако да су посетиоци раздрагани од пријатности захтијевали и обновљење појединих тачака из истог дијела. Послије концертног дијела шљедовао је други дио забаве: представљање комичне сцене „Шпекуланти“ коју су приказали друштвени дилетанти са таквом вјештином и умјетношћу да је задивило присутне па и оне, који су имали прилике присуствовати приказивању позоришних комада и у позорицима.

По довршетку представе, настао је кратки одмор а затим весели посетиоци повели су народно коло чему су шљедовали више осталих коло уз свирање на клавиру и виолинама. Присутна публика у најбољем расположењу продужила је играти чак до послје поноћи, разилазећи се својим кућама потпуно задовољна са исходом забаве.

Сутра дан изјесни грађани из Бара изјавили су жељу, да се та уста забава одржи и у Бару, чијој изјави, благодарје предсудрегливошћу Управе „Барског Друштва, која је уступила велику салу хотела „Марине“ друштво се и одазвало 15-ог овог месеца приредило је исту, која је била посјећена у велико.

Несреће у свијету

Из тамнице у смрт. Врло жалосна трагедија одиграла се ових дана у Берлину. Под кола електричног трамваја баacio се 54-годишњи обућар Иван Зинфел. На углу двију живих улица стајао је био послје подне тога дана врло оскудно одјевен човек, те се одмах, чим је дојурно један трамвај, великом брзином баacio под њим. Прије него ли је могао зауставити кола, чуо се ужасан врисак, точкови се зацвренише људском крвљу и настаде стравна на све стране. Великом муком извукоше његово тијело испод точкова и с мјеста га одпремеше у болницу.

Неколико часака касније већ је умро. Претражили су му ценове и нашли су у њима једну цедулицу. Из ње су разабрали узроке његове смрти. Та цедулица

— Ој војвода, војвода, мила ми је сло-бода, ја ти нећу у тамницу, да ћу сломит трепавицу!.. зајева луди Мргуд и оста разваљујући и даље чешму.

III

Сјутра дан пуче по свему селу глас да је луди Мргуд развадио чешму и нашао три лонца све златних дуката, што је свак тврдо вјеровао; у то вјеровање најмање је двоумко војвода Киновић, човек похлепан до ала бога на благо, којег је највише имао.

Страст, да час прије приграби нађено благо тако га запеше, тако га заслијени, да чето заборави на свадбу, сватове и нејесту, те намах потрча у село Мргудово, које бјеше подалеко од његове куће. Цео дан и ноћ провео је у истраживању тобожњег нађеног блага. Каква је пак средства употребљавао то најбоље знаде Мргуд и његов ближињи, да би пронашао благо, којег у ствари није нико видио.

Послаје узалудног истраживања војвода је пошао дома пун вједа и зловоље од јалових жеља за благом, корећи сам себе. Сватове је нашао у кући, али није Кретиње, јединице Берке, мјесто њега нашао је Мишко код Мирјане. Сјутра дан разнесе се муњевитом брзином глас по свему селу: **тражио војвода благо, а нашао га Мишко Пауновић.**

бијаше отпустница из казнице. Прије неколико дана отпустили су га из тамнице. У кући му је владала бијела и он је посегнуо за туђом имовином.

На другој страни отпустише бијаше оловком написано неколико редака. Када је изашао из тамнице, одлучио је био да почне нови живот. Али обитељ није више нашао. Била је разјурена на све стране. Рођаци га исмијаваху и отјераше из куће. Гладан без новца, без ичега, остављен сам себи није уз свој кажњенички биљет могао добити посла. Некоји „пријатељи“ такође су га исмијавали и одагнавали од себе. „Препоносан сам био да просјачим. А да крадем? — Дошла би ми пред очи ужасна слика трогодишњег тамновања и с тога одлучијем, да нико о мени ништа не зна, лишити се властитог живота.

Самоубијство младића. У Трсту устријелно се прекручер на гробу свога оца 17-годишњи ђак наутичке академије Р. Рилик од боли ради недавне смрти своје мајке, која га је оставила без рода и потпоре. Пиликов отац, који је био шеф постаје у Сан Саба довршио је прије 10 година на исти начин самоубиством свој живот.

Кратке вијести

Револуција у Мексику. Револуционарци су сасма уништили 18 мексикански пјешадски пук, који је похитао у помоћ опкољеноме граду Жоаресу. Усташа су сасма опколили овај град иза борбе, кој је била у нејдељу, када су присилили пуковника савезне војске Рабаго на узмак. Јучер у 2 сата послје подне одјашо је јачи дио усташа према заводу. Сат касније отворили су усташа ватру на савезне чете, које су се ушљед тога морале од Жоареса на врат на нос повући.

Занимљив изум. Професор Хабер у Карлсру у изнио је нови начин, како се може душик из зрака употребити за разне корисне спојеве. Нова метода ће имати и практичну корист, а особито на подручју пољоделства. Хабер је пронашао начин, како се може душик спајати са водиком у амонијак. Доскоро ће већ доћи у трговину овај синтетични амонијак.

Дневник

Добила позив. Наша Народна Скупштина, добила је преко свога председника врло љубазан позив за учешће у првome свеопћем сабору народа, који ће се одржати у Лондону мјесеца јула ове године.

Цетињски пресбиоро. Биоградски „Дневни Лист“ од некуда је пронашао да постоји некакав цетињски пресбиоро. „Дневни Лист“ добро зна, да на Цетињу нема никаквога пресбиороа. То је свакоме познато. Пресбиоро је установа, која се не би могла сакрити као, рецимо какав диспозициони фонд. Пресбиоро и не би имао због чега да се крије. Он је једна веома корисна и часна установа, којом се државе служе, да би се штампа, којој је данас свуда призната огромна моћ, ставила у службу државнога и народнога напретка. Ми немамо пресбиороа, али „Дневном Листу“ је мило да рекне, како га имамо, да би у исти мах могао оклеветати службену Црну Гору и осумњичити изјесне листове у Биограду, који су њему мрски. У Биограду има неколико честитих органа јавности, који неће да приме удјела у злокобној кампањи изјесних српских листова противу Црне Горе. Како се „Дневни Лист“ не налузи у колу тијех честитих и исправних српских листова, природно је, што их он грди и сумњичи. Он измишља причу о „цетињском пресбиороу“, да би осумњичио чистоту побуда тијех листова, који бране Црну Гору, као српску државу, и не допуштају да се ствара раздор међу српским краљевинама. У мјесто да им захвали, што таквим својим држањем чине услугу и Србији и Црној Гори, а и цијеломе Српству, он их денунцира, да су у вези са некаквим цетињским пресбиороом, за који свак живи зна, да од њега нема ни трага. „Дневни

Лист“ је поуздано изгубио појам о српскоме родољубљу, кад неке своје биоградске новинарске колеге може да напада заго, што су исправни према Црној Гори, рође-ној сестри и природном савезнику Србије!

А што се тиче самих онијех биоградских листова, којима „Дневни Лист“ због њиховог *српскога* држања спрам Црне Горе, у клеветничкој намјери подмеће везе са измишљеним цетињским пресбиороом рећи ћемо само оволико: Ти листови немају са Цетињем никаквих веза, најмање онаких какве им подмеће „Дневни Лист.“ Између нас и њих могу постојати и у истини и постоје само везе симпатија, које су пошљедица узајамности осјећења Српскога родољубља и слагања у мислима, како ваља служити општим српским задацима. Нас се апсолутно ништа не тиче, каква партиска начела заступају ти листови. Нека се и „Дневни Лист“ стави на њихово родољубиво гледиште о слози двију српских држава, па ће се убрзо увјерити, да нећемо имати ништа противу њега ма каква он иначе партиска начела заступао. Ми се у партијама можемо разликовати, али у раду за опште српско добро морамо сви бити сложни. А од тога добра неће никада ништа бити, буде ли се сијао раздор међу српским краљевинама, и буду ли нападани и клеветани они листови, који својим родољубивим писањем теже да тај кобни раздор угуше исправно се држећи према једној и другој српској држави.

Римска трагедија. Талијански листови пуни су извјештаја о једној трагедији, која је овијех дана потресла све кругове Рима. Жртва те трагедије постала је једна дама која је била са службом при талијанском краљевском двору. Тај несрећни случај свако сажаљева.

Исправка. Позивом на 11. члан „закона о штампи“ извољећете господине уреднице у наредном броју „Цетињског Вјесника, а на мјесту у листу на ком је донесена у 15. броју notiца под насловом „про-извољено тумачење“ оштампати ову исправку:

1. Неоснована је тврдња изнесена у наведеној notiци, да је Обласна Управа у Подгорици заплијенила календар „Зета“ издаваоцу, кад је исти хтио да растура:

2. Неоснована је тврдња, да је Обласна Управа уз забрану за растуравање одузела издаваоцу и све примјерке дотичног календара; и

3. Неоснована је тврдња, да је Обласна Управа, о каквој бунтовничкој садржини пјесама издатих у календару, ишта објашњавала издаваоцу, а —

Непобитни је факт: Да је Обласна Управа дозволила одмах растуравање календара „Зете“ појединцима, а на веће количине саопштила је издаваоцу да сачека надлежно одобрење Краљ. Министарства Унутрашњих Дела, као од, Обласној Управи, прве претпостављене власти, а којему је ова 15. тек. мјесеца под број 523. упутила била један примјерак ради дефинитивног одобрења.

Краљ. Министарство одобрило је растуравање 17. истог мјесеца под број 1613, а истог дана издаваоц је упутио Обласној Управи писмо које ad litteram гласи:

Славној

Краљ. Обласној Управи
Подгорица.

Извијештен сам с приватне стране да је над мојим календаром „Зета“ за ову годину, стављена забрана растуравање истог.

Пошто ми та сл. Управа у горњем погледу није ништа саопштила,

а будући намјеравам јутрос закључити погодбу за распродају неких 300 примјерака, долазим с овим најучтивије замолити ту сл. Управу за одговор: да ли је или не — слободно распродавати поменуто календаре.

У нади што скоријег ријешења, остајем

Подгорица, 12. фебруара—1911.

покоран
Глиго Н. Пејановић

Дакле:

1. Је ли се „закон о штампи“ од стране Обласне Управе „произвољно“ тумачио?

2. Је ли чиновник Управе „некоректно“ поступио и о закон се огријешило?

3. Је су ли лични каприси увлачени у службене послове?

4. Је ли се од стране Обласне Управе или дотичног чиновника, самовласно погазио закон? и

Је ли напоскон ту било какве „очигледне неправде“ и незаконности?

Према прописима чл. 27. у вези са чл. 29. „закон о штампи“, на то би најбоље одговорио, јер је позван у смислу чл. 38. слова б. истог закона, пред Краљ. Обласним Судом на Цетињу — одговорни уредник „Цетињског Вјесника“ којег ће Обласна Управа, из своје толерантности за овај пут поштеђети.

Бр. 586. Из канцеларије Краљ. Обласне Управе. 22. фебруара 1911. год. Подгорица.

Смрт нашега умјетника. У Лијевну у Босни прије неколико дана преминуо је Комичар Никола Т. Вукотић, син наше земље. Тамо је био приредио неколико представа и ту га је смрт затекла. Како нам јављају из Лијевна, у спроводу покојниковом учествовале су све тамошње корпорације. У великом броју била је заступљена српска и муслиманска омладина, а исто тако и хрватска. Лијевњанска омладина ријешила је да помоћу добровољних прилога гроб покојников обилежи трајнијим спомеником.

Вјечан му покој и Бог да му душе прости.

Куга у Одеси. У Одеси у Русији утврђена су два случаја куге. Није се још могло пронаћи, откуд је куга у Одеси пренесена: да ли из Манџурије, гдје страховито бјесни, или је била заостала од прошле године. Власти у Одеси предузеле су најоштрије мјере. Наредено је опште тровање и убијање пацова (великих мишева), за које је доказано, да они ту напад највише преносе у људске станове. Аустрија је у Галицији на руској граници већ поставила санитарско-полицијски кордон, који је појачала и војском.

Чишћење улица. Како је снијега већ готово сасвијем нестало, то би се могло одмах приступити чишћењу и уопште уређењу цетињских улица. Оне су изроване те би их требало поравнати оном великом машином и на неким мјестима утврдити насип.

Вријеме. Доста јака студен још никако да попусти. Дани су ведри и ледени. Ноћу се топлота спушта на осам до десет степени испод нуле, а дању се пење на пет до десет изнад тачке смрзавања. Ове велике крајности међу дневном и ноћном температуром веома су штетне за органе дисања, тако да овдје дана има много лица, која су на истијема обољела. Кад не би било оштрог сјеверног вјетра, који са краћим прекидима од два и три дана још од Божића никако не престаје, дани би били веома лијеви и прилично топли, пошто је сунце већ ојачало.

Из Подгорице и приморских крајева наше отаџбине стижу силне жалбе на студен, која је проузрокована сталним дувањем леденог сјеверног вјетра. Поменути вјетар све је исушио, и ушљед истога у приморју је студен тежа и несноснија него ли у планинским крајевима, овдје нема вјетра. Ономад је у Бару и Подгорици опет био тако јак сјеверни вјетар, да је пијесак дизао. У Бару и околини маслине и остало јужно растиње претрпјели су од сјевера приличну штету. Такве исте жалбе стижу и из Боке.

Изгледу су, да ће зима још трајати. А и боље је за усјеве да сада сврши своју улогу, него ли да се јави у невријеме, о Ђурђевдану.

Разне вијести

Нов Наполеон. Под насловом „Le Napoléon de mes rêves“ изашла је у Паризу књига која ће изазвати велику сензацију. Писац Рутје, политички уредник „Пти Журнала“, сарадник је француског листа „Journal d'Allemagne“, који излази у Берлину. Он је том листу ставио на расположење неколико извода који ће се публиковати у пошљедњем броју. Писац тежи ни више ни мање по за тим да се успостави царство Карла Великог. Елас и Лотрингија не би требало више да буду јабука око које ће долазити до свађе, него беоцуг који ће спајати Њемачку и Француску. Народу у тим покрајинама требало би оставити да управља сам собом, да буде слободан под једним Наполеоном. Ко би био тај „Наполеон“ негових снова не каже Гастон Рутје у својој књизи. Своје врло јасно изражене мисли приказује сам писац као сан, али додаје да је прошло столеће већ остварило многи сан.

Снијег и хладноћа у Европи. Како јављају из Одесе, одески залив покривен је ледом све до Очакова. Парни бродови врло тешко могу ући у луку. Пристанишна управа је тражила из Николајева да се пошаље брод ледоломац. У јужној Италији и цијелој Сицилији пада снијег и владају вјетрови и хладноћа. Сви вјетрови око Палерма покривени су снијегом. У Месини је цео дан падао снијег и температура се одржава на нуци. У Калабрији и Пуљи пада непрестано снијег, што је за тамошњи крај нов догађај. У Фођији је температура била — 6 степени. Нико не памти такву хладноћу и снијег у тим крајевима.

Железнички приходи Србије. Железнички приходи на српским државним жељезницама износе за мјесец новембар 1909. г. укупно 953.638 дин. Од километра 1589 дин. За мјесец новембар 1910. год. укупан приход износи 1,218.369 дин. Од километра 1751 дин. Од почетка 1909. год. до 1. децембра 1909. год. укупни приход износи 12,027.605 дин. Од почетка 1910. год. укупан приход износи 14,350.311 дин. Према томе приход од српских жељезница повећао се у прошлој години за 3.323.706 дин.

Књижевност

„Школски Гласник“ који излази у Новом Саду 15. и 30. дана сваког мјесеца, осим јула и августа. Стаје на четврт године 2 перп. или 2 круне.

Ко се од г.г. учитеља и учитељица или школ. одбора нашијех народ. основних школа жели прегледати на „Школски Гласник“, лист за школу и учитеље, може то учинити преко г. Б. Шпадијера, школ. надзорника, на Цетињу.

Из бијела свијета

Шта значи ријеч „центлмен“. У једном друштву у Копенхагену претресало се питање шта значи ријеч „центлмен“. Мишљења су била врло различита, а да би угодио посјетиоцима, па и себи рекламу направно, власник хотела, у коме се препирало ово друштво, идућег дана замолио је редакцију листа „Maanedsmagasinet“ да ријешити ово питање. Редакција се заинтересовала и послала питање многим истакнутим писцима и критичарима. Ови су питање рјешавали већином с историско-научног гледишта. Занимљиви су кратки одговори Густава Вида и Ога Бензона. Први пише: „Да би човек био савршен центлмен, мора прије свега бити евнух, јер жена вуче на то“. И Ото Бензон изјављује исто тако да су „најопасније сметње центлмену новац и жене“.

Многи указују и на то да ова ријеч има други смисао ван Енглеске. У правом

енглеском смислу центлмен је онај човек који је толико имућан да може живјети без службе, али који се бави образовањем себе. Међутим Данши, па и остали Европљани центлменом називају оног човека на чије се поштење и тактичност човек може ослонити. У одговорима се налази и ова реченица: „Онај који често изговара ријеч „центлмен“ у већини случајева није центлмен“.

Збирку семена од 10 20 40 сората разних украсних биљака (цвијећа) за башту или 10 сората куќинских биљака, шаљем за 50, 10 200 црногорских марака, од 15 пара, до 5 перп. за доплатне и повратне, или за марке на којима је означена цијена у нов. и форинтах.

Марке не смију бити поцјепане, треба да имају по крају здраве зубе (зарезе), не смију имати прогледна танка мјеста.

Рђаве марке враћам и морају бити замјењене новим.

Послати их препоручено и запечаћено на адресу:

Prof. Dr. Fr. Bubák,
Tabor, Čechy, Austrie.

1—3

На „Цетињски Вјесник“ најбоље се претплатити код поште.

20—50

ЈАВЉАМ

ПОШТОВАНОМ ГРАЂАНСТВУ И МУШТЕРИЈАМА

како овдје, тако и у унутрашњост, да у мојој радњи израђујем још и

ОФИЦИРСКО ОДЈЕЛО

а такође и цивилно (уско) одијело, по поруџбини.

СВЕ УЗ НАЈУМЈЕРЕНИЈЕ ЦИЈЕНЕ.

За солидност израде гарантирам

БЛАЖО М. МАРКУШ
ШАВАЦ.

2—2

ЗУБНИ ЛЈЕКАР

Д-р А. НАЈВИРТ

СА БЕРЛИНСКИХ КЛИНИКА

Од проласка на Цетињу у Гранд Хотел

ВАЂЕНЕ ЗУБА НОВИМ МЕТОДАМА БЕЗ ИКАКВИХ НАЈМАЊИХ БОЛОВА.

ИЗРАЂУЈЕ ВЈЕШТАЧКЕ ЗУБЕ ПРИРОДНОГ ИЗГЛЕДА, БЕЗ ДРЖАЛИЦЕ С КАУЧУКОМ, КОЈИ КАД СЕ ЈЕДАНПУТ ПОСТАВЕ ВИШЕ СЕ НЕ МОГУ ИЗВАДИТИ, ОСТАЈУ СА МЕСОМ ТВРДО СКОПЧАНИ.

ПУНИ ЗУБЕ СА ЗЛАТОМ, ПОРЦЕЛАНОМ И ДРУГИМ МАТЕРИЈАМА.

ПРИМА ОД 9 САТИ У ЈУТРО ДО ПОДНА, И ОД 3 ДО 6 САТИ ПОСЉЕ ПОДНЕ.

НА НАРОЧИТИ ПОЗИВ МОЖЕ ДОБИ И У КУЉУ.

2—3

УЗ ТВОРНИЧКЕ ЦИЈЕНЕ

ВАЖНО!

ЗА

ОБУЂАРЕ

ТРГОВАЧКО СТОВАРИШТЕ КОЖА

Ф И Л И А Л А

Ашер С. Алкалај

У ДУБРОВНИКУ

ПРЕПОРУЧУЈЕ СВОЈЕ СКЛАДИШТЕ НАЈБОЉИХ СВАНОВРСТНИХ

К О Ж А

И СВИХ ДРУГИХ ПРИПАДАКА ЗА ОБУЂАРСКЕ РАДЊЕ

Уз творничке цијене

НАРУЏБИНЕ ОБАВЉАЈУ СЕ БРЗО И ТАЧНО

НА ВЕЛИКО И НА МАЛО

20—25

УЗ ТВОРНИЧКЕ ЦИЈЕНЕ